

VIRU LEADER TEGEVUSRÜHMADE KOOSTÖÖPROJEKTI ÕPPEREIS KATALOONIA PIIRKONDA HISPAANIAS, 23.- 30.04.2026

REISIKIRI

23.aprill

Meie Hispaania reis algas varahommikul Tallinna lennujaamast, kust suundusime lennule Barcelonasse. Pärast maandumist ootas meid lennujaamas giid Virve Roosimägi ning koos bussijuhi Robertoga alustasime oma esimest avastusretke.

Sõitsime väikesesse mereäärse linnakesse **Sant Pol de Mar**, mis võlus meid kohe oma rahuliku ja eheda atmosfääriga. Jalutasime mööda kitsaid tänavaid, imetlesime valgeid maju ning nautisime vaateid Vahemerele. Linnas oli tunda vana kaluriküla hõngu ning saime ka sissejuhatuse kohalike rannakogukondade elu ja identiteedi teemasse.

Seejärel suundusime edasi Blanesi lähedale, kus külastasime kaunist **botaanikaaeda Jardí Botànic Marimurtra**, mis on üks tuntumaid kodanikualgatuslikke botaanikaaedu Kataloonias, mis asub Blanesis Costa Braval, kõrgel kaljul vaatega Vahemerele. Aia rajas 1920. aastatel saksa botaanik ja ettevõtja Carl Faust, kelle eesmärk oli luua koht teadustööks, botaanilisteks uuringuteks ja Vahemere taimestiku säilitamiseks. Botaanikaaias kasvab üle 4000 taimeliigi kogu maailmast.

Botaanikaaiast jalutasime mööda maalilist mereäärset rada restorani Cala Bona, kus nautisime mõnusat lõunasööki. Pärast kosutavat pausi jätkus meie teekond Tossa de Mari, mis on tuntud oma hästi säilinud keskaegse müürlinna poolest. Jalutades mööda iidseid müüre ja kitsaid tänavaid, saime aimu linna rikkalikust ajaloost ning sellest, kuidas seal on suudetud hoida tasakaalu pärandi säilitamise ja turismi vahel.

Õhtu lõpetasime ühise õhtusöögiga hotellis ning majutusime hotelli Eden Park, kus saime pärast pikka ja elamusterohket päeva puhata.

24. aprill

Päeva esimeseks külastuskohaks oli **Espai Test Agrari de Sora**. Tegemist on Sora vallas, La Casanova talus tegutseva loomakasvatuse testkeskkonnaga, mille eesmärk on hõlbustada uute ettevõtjate sisenemist põllumajandus- ja loomakasvatusektorisse väiksema äririskiga. See on Kataloonia esimene spetsiaalselt loomakasvatusele suunatud „espai test“ lahendus, kus alustajatel on võimalik katsetada oma tegevusmudelit juba olemasoleva taristu, juhendamise ja kohalike partnerite toe abil.

Sora testkohas on loodud selleks vajalik baas: aedik, lüpsiseadmed, piimajahuti, vee- ja elektriühendus ning umbes 40 alpi tõugu kitse. Algatuse laiem eesmärk on toetada põlvkonnavahetust maaettevõtluses, tugevdada maapiirkonna ettevõtlusökosüsteemi ning aidata kaasa kohaliku ressursi kestlikule kasutamisele.

Meeldis väga, et projekt toimis tugevas koostöös – kaasatud oli lausa kaheksa erinevat organisatsiooni. Tundub, et jätkusuutlikkust aitab tagada kohaliku ettevõtja kaasamine: ta andis projekti tarbeks oma maa kasutada ning oli valmis ka noorte testijate toodangut oma ettevõtte nimel müüma. Selline projekt saab toimida just tänu piirkonna eripärale ja tugevale koostöövõrgustikule.

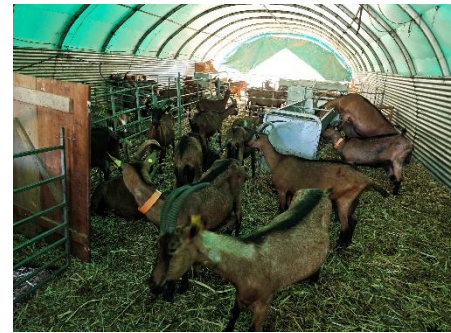
Järgmise kohana avaldas sügavat muljet El Soler de N'Hug (Prats de Lluçanès), kus toimus ka lõunasöök.

El Soler de N'Hug on traditsiooniline perefarm, mis ühendab kogu toidutootmise ahela ühes kohas – loomakasvatusest kuni toodete töötlemise ja müügini. Farmis kasvatatakse peamiselt lehma, lambaid ja sigu, pöörates suurt tähelepanu loomade heaolule ning kohalikele tõugudele.

Eriti väärtuslik on kohapealne väikesemahuline tapmine ja lihatöötlemine, mis võimaldab säilitada täieliku kontrolli kvaliteedi, jälgitavuse ja lühikese tarneahela üle. Lisaks lihale toodetakse farmis ka piima ja käsitööjuustu. Valmistooteid müüakse nende enda poes El Taulell, kus pakutakse kohalikku liha- ja piimatoodangut.

Külastuse käigus tutvusime:

- farmi ja loomakasvatusega
- tootmise ja tapamajaga
- lühikese tarneahela toimimisega (farm → töötlemine → müük)

See projekt on hea näide kohalikust toidusüsteemist ja maaettevõtlusest, kus eesmärk on hoida väiketootmist, pakkuda kvaliteetset toitu ning hoida maapiirkonna majandus elujõulisena.

Toodangu kvaliteeti kinnitas ka pakutud lõunasöök – see ei olnud lihtsalt toidukord, vaid terviklik kogemus, mis tõi esile ettevõtte toodete väärtuse ning kandis edasi pere traditsioone ja retsepte.

Päeva põnevaim esitlus oli La Rosada projektist Prats de Lluçanèsis. La Rosada on **kogukondliku elamise ja aktiivse vananemise projekt**, mida juhib mittetulunduslik kooperatiiv. Projekti eesmärk on pakkuda eakatele võimalust elada iseseisvalt, kuid kogukonna toetusega, vältides traditsioonilise hooldekodu mudelit.

Projekt ühendab elamise, hoolduse ja kogukonnaelu. Seal on väikesed korterid ja toad inimestele, kes soovivad vananeda aktiivselt, säilitades autonoomia, kuid saades vajadusel tuge igapäevaelus. Lisaks elamispindadele on La Rosadas ühised ruumid ja teenused – näiteks ühisköögid, aed ja tegevusruumid. Pakutakse ka tervise- ja hooldusteenuseid nagu füsioteraapia ja igapäevane tugi.

Paljud tegevused ja teenused on avatud ka kohaliku kogukonna jaoks, et tugevdada sidet küla ja elanike vahel. La Rosada on hea näide sotsiaalsest innovatsioonist maapiirkonnas, kus eesmärk on luua väärikas, kogukondlik ja jätkusuutlik viis vananemiseks.

Väga meeldis teenusepakujate lähenemine, kus fookuses oli inimene – tema väärikus ja aktiivne roll. Sageli on Eestis eakatele suunatud lähenemine pigem „inimese jaoks“, mitte „inimesega koos“: teenused tehakse ära inimese eest, mis võib jätta ta passiivseks ning süvendada isolatsiooni.

Meeldivaks üllatuseks kujunes ka õhtune majutus- ja toitlustuskoht **Cerdanya Viva**, kus omanik tutvustas ettevõtte toimimise põhimõtteid. Lisaks ettevõtlusele pidas ta väga oluliseks panustada ümbritsevasse kogukonda ning käsitles ka külastajaid kui oma kogukonna liikmeid.

25.aprill

Laupäeva hommik algas imelise vaatega mägedele Cerdanya Viva hotellist väikeses Prullans de Cerdanya külas. Natuke sõitu ja jõudsimegi **Bellver de Cerdanya** linnakesse. Meid ootas **LEADER-CAUC**, mis tähendab Consorci GAL Alt Urgell-Cerdanya ehk Alt Urgelli ja Cerdanya kohaliku tegevusrühma konsortsiumi esindajad. Tegevusrühm tegutseb Hispaanias Kataloonias, Pürenees, sealhulgas piirkonnas, kus asuvad näiteks Bellver de Cerdanya, Puigcerdà, La Seu d'Urgell ja Andorra lähialad. Nad on tuntud eelkõige selle poolest, et töötavad mägise, hõreda asustusega ja suure loodusväärtusega maapiirkonna arendamisega. Piirkonda iseloomustavad keeruline mägine maastik, hajusad asulad, transpordiraskused, põllumajanduse vähenemine ning turismi ja suusamajanduse tugev mõju, eriti Cerdanyas.

Kõige rohkem paistab see tegevusrühm silma järgmistes valdkondades:

1. Maaettevõtluse ja kohalike investeeringute toetamine. LEADER-toetustega rahastatakse näiteks ehitustöid, seadmeid, masinaid, mööblit, tehnilisi projekte. Bellever linnas tutvustati meile turismiobjektina lifti, millega sai linna alumiselt tänavalt ülesse ja hambaravi kabinetti, kus toetati ruumide remonti.

2. Noorte tagasitoomine maapiirkonda. CAUC on koordineerinud projekti ODISSEU, mille eesmärk on soodustada noorte tagasipöördumist maapiirkondadesse, siduda noori kohalike ettevõtetega ning pakkuda praktikavõimalusi ja tööalaseid kontakte. See on väga huvitav näide sellest, kuidas LEADER saab tegeleda mitte ainult taristu, vaid ka inimeste ja järelkasvuga. Heaks näiteks olid noored, kes olid tagasi pöördunud maapiirkonda, et alustada oma jogurti ja jäätise tootmisega.

3. Kohaliku toidu ja väiketootjate väärtustamine. Projekti GUSTUM kaudu toetatakse kohalikke toidutootjaid, käsitöötoitu, turundust, laatadel osalemist, koolitusi ja koostööd turismi, gastronoomia ning väikeettevõtlusega. Eesmärk on siduda kohalik toit maastiku, kultuuri ja traditsioonidega. Hea näitena jälle kohalik jäätise ja jogurti tootmine ning väike kohvipood.

4. Mägiturismi ja aastaringse turismimajanduse arendamine. CAUC on seotud projektiga NORDICAT, mis arendab Pürenee põhjasaueskuste ühist turundust, ökoturismi marsruute ja hooajaväliseid tegevusi. See aitab vähendada sõltuvust ainult talvisest suusahooajast.

5. Maapiirkonna kui elukeskkonna tugevdamine. CAUC ei tegele ainult toetuste jagamisega, vaid ka sellega, kuidas muuta piirkond elamisväärsemaks: paremad teenused, töövõimalused, noorte sidumine kodukohaga, kohaliku ettevõtluse toetamine ja kogukondade elujõulisus.

Lühidalt võib öelda, et LEADER-CAUC on tuntud kui Pürenee mägi piirkonna arendaja, kes ühendab maaettevõtluse, noorte tagasipöördumise, kohaliku toidu, turismi, looduspärandi ja kogukondliku arengu.

Eesti LEADER-tegevusrühmadega võrreldes on nende eripära just mägise ääreala, suusaturismi, kohaliku toidu ja noorte maale tagasitoomise tugev fookus.

Kellel oli hommikuvõimlemine tehtud, need sõitsid üles platvormile liftiga, teised seadsid sammud trepi suunas. Tegemist on ajaloolise ja maalilise mägilinnaga, mida ümbritsevad looduskunid vaated. Linn on tuntud oma keskaegse vanalinna, kivimajade ja rahuliku olustiku poolest. Piirkond sobib hästi matkamiseks, suusamiseks ja loodusturismiks.

Bellver de Cerdanya on populaarne nii kohalike kui ka turistide seas, kes otsivad vaiksemat puhkust. Linnas on palju prantslasi kuna piirini on 10 minutiline teekond. Palju on ehitatud objekte turistidele. Leader projektid on aidanud kaasa suusakeskuste majandamist ökonoomsemaks muuta, koostatud on juhendmaterjale turistidele. Selgitati, et tahetakse ühendada viis jaama, mis puudutavad linna ümbritsevaid külakesi, et oleks rohkem ettevõtlust külades, suurendades hotellide kasutatavust rohkem nende

poolt, kes tulevad matkama suuskadega nende punktide vahel. Hotellide/restoranide täituvus on aastas ainult 3 kuud, et tuua turiste ka muul ajal siia, siis proovitakse luua igasse punkti midagi huvitavat näit linnu- või loomavaatlus.

Inimesed elavad sealkandis väikestes kogukondades. Turistide ja ka kohalike jaoks on loodud mitmed võimalused looduses aktiivselt aja veetmiseks. Jooksmine, matkamine koos loodusvaatlustega, mille tarbeks on välja antud Leaderi toel juhendmaterjale. Kohalikud hoolivad väga loodusest. Leader toetab linnakeses väikest jäätisepoodi, väärtustades kohalikku ja mahetootmist. Samuti on neile oluline, et kõik teenused maapiirkonnas säiliks, selleks rahastatakse LEADER meetmest väikeettevõtjaid näit hambakliinik, jäätisepoeke, erilised kohvikud jne. Oluline on, et igas külas oleks vajalikud teenused olemas, et eriti noored tahaksid sinna elama kolida. Tutvustati ühte jogurti tootmist. Kaks inimest, kes töötasid varem loomaarstidena, kolisid külla ja rajasid oma väikese tootmise. Piima saavad nad naaberkülalt, kus me ööbisime. Hommikul kui hotellist välja sõitsime, oli parklas piimaauto, kuhu kaks talunikku oma piima üle andsid. Piirkonnas toimuvad juustukoogi võistlused ja nad võtavad selle jaoks piima vaid ühest farmist, et piimal oleks ühtlane kvaliteet. Tänu sellele nad võitsid juustukoogi võistluse. Nad võtavad ka praktikante, praktika ajaks antakse elamiskoht ja makstakse ka väikest tasu.

Turg La Seu d'Urgellis: La Seu d'Urgell on piirkonna rahvarohkeim linn, kus elab 17,4% elanikkonnast. Vaatamata piirkonna madalale asustustihedusele toimub piirkonnas 6,6% Kataloonia näitustest ja muudest kodanikuüritustest.

La Seu d'Urgelli linnakeses on aastaringiselt arvukalt laatasid ja turge, näiteks Fira de Sant Ermengoli laat, mis on üks vanimaid laatasid Kataloonias, toimub oktoobri kolmandal nädalavahetusel. Traditsiooniline turg on linnakese peatänaval igal teisipäeval ja laupäeval. Turg on väike kohaliku elu keskpunkt – hea koht, kus kogeda piirkonna toidukultuuri. Laadal müüdi värsked puu- ja köögivilju, juustu, liha, mereande, taimi, käsitööd ja kohalikke tooteid - värsket kaupa otse tootjatelt. Peamine turuplats on kesklinnas, sageli Plaça dels Oms väljakul või selle ümbruses. Lisaks on linn kuulus ka oma juustu- ja toidufestivali poolest.

El Gall Negre on käsitööõlletehas, mis on spetsialiseerunud kvaliteetsetele Baieri stiilis õlledele.

Külastasime nende eelmisel aastal avatud uut tehast La Seu d'Urgellis. See on pereettevõtte, õlut pruulivad Jordi Blasco Jungbauer ja Míriam Arró Cano. Gall Negres järgitakse Saksa puhtusseadust, sest just nii omanik oma õlut armastab. See on väga puhas pruulimisviis ja selle valmistamine on paras väljakutse. Saksa puhtusseadus jõustus 23. aprillil 1516 ja sätestas, et õlle valmistamiseks võib kasutada ainult vett, linnast ja humalat. See aitas ka teraviljavarusid piirata ja jaemüügiühikute hindu kehtestada. See seadus piirab

õlletootjaid oluliselt võrreldes ülejäänud maailmaga, kus võib lisada ka teisi koostisosi. Kuid just see piirang on teinud Saksa õlle pruulimisest nii kunsti kui ka teaduse.

Õlle valmistamiseks kasutab peremees uskumatult puhast vett, mis voolab otse Cadí mäestikust. See vesi ei pärine ühestki puhastusjaamast; see ei läbi ühtegi protsessi, mis muudaks selle keemilist koostist. Selle koostisosa iseloom on see, mis õlut iseloomustab. 2019. aasta suvel käivitatud ettevõtte töötas varem minimaalse mehhaniseerimisega, tootes keskmiselt 15 000 liitrit õlut aastas. Uue tehase avamisega on ettevõtte tootmisvõimsus kuni 100 000 liitrit aastas. Seni on nad oma toodangut müünud peamiselt Alt Urgelli ja Cerdanya

piirkondades, peamiselt baaridele ja restoranidele, kuid vähemal määral poodides ja supermarketites. Pakutakse ka jõulukorve. Laienemine võimaldab neil uurida uusi turge väljaspool Katalooniat.

Algsed rajatised olid nõudluse rahuldamiseks ja logistika haldamiseks liiga väikeseks jäänud. Uues ruumis on tootmisala viie õllepruulimispaagiga ning müügi- ja degusteerimisala, mis praegu nõuab broneerimist. Plaanis on tulevikus giidiga

ekskursioonid. Lisaks annab uus asukoht äripinnal brändile suurema nähtavuse. El Gall Negre turustab nelja õlut: Hell, Märzen, Festibier ja Bock. Hell on kõige mahedam ja kergem. Märzenil on intensiivsem aroom ning Festibier'il on röstitud värvus ja linnasem maitse.

Õlletehas on Barcelona õlleväljakutsel võitnud seitse medalit. Saadud on LEADER toetust. Saime degusteerida ning kaasa osta erinevaid õllesid.

Külastasime **Segre olümpiaparki**. Parc Olímpic del Segre on kanuusõidu- ja kajakisõidukeskus La Seu d'Urgellis Kataloonias Hispaanias, mis ehitati 1990. aastal kasutamiseks 1992. aasta suveolümpiamängudel Barcelonas. Võistlusrada on 300 m pikk ja 6,5 m langusega. Segre jõe looduslik vool suunatakse rajal ülesvoolu suunatud ümbervoolutammi abil.

Nõrga vooluhulga korral saavad neli 300-kilovattist ringluspumpa lisada raja vooluhulgale kuni 12 m³/s, et suurendada seda raja maksimaalse vooluhulgani 17,5 m³/s. Kui rada ei kasutata või kui looduslik vool ületab 17,5 m³/s, lülitatakse pumbad ümber ja töötavad turbiinirežiimis, et toota linnale elektrit. 130 meetri pikkune algajate rada on kõrvalekalle põhirajalt. Selle langus on 1,5 m. Algajate raja voolukiirus on 3–10 m³/s.

Pargis on ka 650 m pikkune toitekanal, mis juhib jõest vett kärestikuväljakule. Seda kanalit kasutatakse tasase vee kanuu- ja süstasõidu treenimiseks ja võistlemiseks.

Pärast olümpiamänge on selles keskuses peetud Rahvusvahelise Kanuusõidu Föderatsiooni (ICF) maailmakarika võistlusi, sealhulgas ICF kanuu slaalomi maailmameistrivõistluseid ja Pirineus Cup'i. Samuti toimub keskkuses arvukalt riiklikke ja piirkondlikke kanuuvõistlusi. Lisaks slaalomivõistluste korraldamisele kasutavad seda kohta turismiattraksioonina koolid, pered ja ettevõtted. See pakub laia valikut tegevusi, nagu rafting, hüdroloogia, mägirattasõit ja kepikõnd. Segre olümpiapargi ehitamine La Seu d'Urgelli, keskaegsesse linna Hispaania Püreneedes, oli oluline verstapost, mis muutis linna nägu igaveseks. See kujutas endast strateegilist investeeringut eesmärgiga meelitada ligi külastajaid rafting'u ja vaba aja tegevuste kaudu, mis oli kooskõlas linnavalikogude ambitsiooniga saada mägisporti kuurordiks.

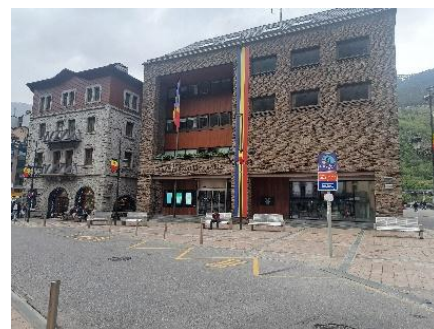

Andorra on väike, kuid väga omapärane mägiiriik Edela-Euroopas, Pürenee mäestikis, Prantsusmaa ja Hispaania vahel. Ametlikult on riigi nimi Andorra Vürstiriik. Riigi pindala on umbes 468 km² ning rahvaarv jääb ligikaudu 89 000 inimese kanti. Pealinn on Andorra la Vella, mis asub kõrgel mägede vahel ja on üks Euroopa kõrgemal paiknevaid pealinnu.

Andorra eripära on tema valitsemiskord. Tegemist on parlamentaarse kaasvürstiriigiga, kus riigipea rolli täidavad kaks kaasvürsti: Prantsusmaa

president ja Hispaanias asuva Urgelli piiskop. Seadusandlik võim kuulub 28-liikmelisele parlamendile ehk Peanõukogule. Riigi ametlik keel on katalaani keel, kuid igapäevaelus kuuleb palju ka hispaania, prantsuse ja portugali keelt. See peegeldab hästi Andorra asukohta ja elanikkonna mitmekesisest tausta. Looduslikult on Andorra mägede, orgude ja jõgede maa. Suur osa riigist paikneb järskudel mäenõlvadel ning maastik sobib hästi matkamiseks, suusatamiseks ja loodusturismiks.

Talvel on Andorra tuntud suusakuurortide poolest, suvel aga mägiiradade, vaadete ja rahuliku alpilaadse õhustiku tõttu. Majandus tugineb peamiselt turismile, kaubandusele, teenustele ja finantssektorile. Andorra on olnud tuntud ka soodsa maksukeskkonna ja ostuturismi poolest. Andorra ei kuulu Euroopa Liitu, kuid tal on EL-iga tihedad suhted. Riik kasutab eurot ametliku vääringuna ning Euroopa Keskpanka andmetel on Andorral EL-iga rahaleping, mis lubab kasutada eurot ja vermida oma euromünte. Kultuuriliselt on Andorra tugevalt seotud katalaani kultuuriruumiga. Olulisel kohal on mägikülade traditsioonid, rahvapidustused, katoliku pärand ning pere- ja kogukonnakeskne eluviis. Väiksusest hoolimata on Andorra jõukas, turvaline ja kõrge elukvaliteediga riik, mille suurim võlu peitub mägises looduses, omanäolises ajaloos ja kahe suure naabri vahel säilinud iseseisvuses.

26. aprill

Külastasime **Montsonísi**, väikest, kuid rikkaliku ajalooga küla, kus keskaegne pärand on säilinud üllatavalt ehedal kujul. Küla keskmes paikneb ajalooline kindlus Castell de Montsonís, mis on sajandeid kujundanud piirkonna identiteeti. Tegemist ei ole pelgalt vaatamisväärsusega, vaid elava kultuurikeskusega, kus ajalugu tuuakse külastajateni nii giidituuride kui ka elamuslike etenduste kaudu. Montsonís on tuntud kui üks esimesi külastajatele avatud losse Kataloonias ning see on kujunenud heaks näiteks, kuidas väike kogukond saab oma pärandit teadlikult arendada ja esile tõsta.

Seejärel külastasime **El Molí del Duci** kompleksi, mille keskmes on ajalooline veski. Kompleksi juured ulatuvad varasemasse aega, kuid tänane hoone ja tootmislahendus kujunesid välja 20. sajandil. Veski töötas loodusjõude kasutades, sest niisutuskanali veejõul käivitatud süsteem pani tööle kogu mehhanismi. Kui tootmine 1980. aastatel suuremasse linna koliti, jäi kompleks kasutusele peamiselt masinate laona ning 2000. aastatel müüdi see uuele omanikule, kes alustas taastamist ja andis paigale uue elu. Tänapäevaks kasutatakse kompleksi sündmuste ja pulmade korraldamiseks, säilitades samal ajal selle ajaloolise väärtuse, sest veski algsed seadmed on tänapäevani alles ning külastajatel on võimalik neid kohapeal näha. Kohapeal tegutseb

ka restoran, mille peamiseks külastajateks on kohalikud elanikud ning lisaks tegeletakse loomakasvatuse ja oma tooraine kasvatamisega. LEADER-toetusel rajatud köök on olnud oluline töökooskond kogu kompleksi arendamisel ning aidanud kujundada sellest toimiva ja atraktiivse külastuskoha.

Päeva lõpetasime **Camping La Noguera** külastusega, kus tutvusime mobiilsete majadega ja saime ka ise seda majutusviisi kogeda. See kaasaegne majutusasutus asub kaunis looduskeskonnas vee ääres ning on järjepidevalt arenenud tänu LEADER-toetustele, mille abil on rajatise aasta-aastalt täiustatud.

27.aprill

Viies õppereisi päev oli kõige olulisem, sest siin toimusid peamised kohtumised LEADER-rühmadega.

Alustasime kell 10.00 ARCA Balagueris. ARGA on LAG-ide (11 tk) ja FLAG-ide (5 tk) võrgustik (FLAG-id on kala-leaderid). Meid võttis vastu ja saadab kogu päeva vältel ARCA koordinaator Eduard Trepas. 75% Kataloonia alast on maapiirkond (Leader piirkond), kuid seal elab vaid 10% elanikest. Kokku on piirkonnas 947 omavalitsust, millest 32% -l on alla 500 elaniku.

Räägime maapiirkondade tegevuskavast, alt-üles juhtimismudelitest, koostööst. Kataloonia Leader-rühmadel on kolm peamist põhisuunda. Need on Leader-toetused, maapiirkondade pilet (rural ticket) ja Leader-koostöö.

Rural ticket meede on alates 2024. aastast ning kuna see on alles lühikest aega olnud, siis ei ole tulemusi veel ette näidata. Tegemist on meetmega, mis toetab maale asumist ja seal ettevõtlusega alustamist.

Kataloonias on maapiirkondade areng sedavõrd oluline valdkond, et kuulub suisa presidendi tegevuse alla, st ei kuulu põllumajandusministeeriumi haldusalasse.

Tutvustatakse erinevaid projekte.

Esimene ettekanne räägib ATENEA projektist, mis toetab maapiirkondade naisi, aitab neid võimestada ja kodudest välja nähtavale tuua. Ajalooliselt on Kataloonias paljud naised kodused ning meeste poolt ülalpeetavad, seda üritatakse muuta. Naised on nii ettevõtluses kui ühiskonnas tervikuna vähem aktiivsed, ka taotlevad nad vähem toetuseid. Eesti on selles osas paremal positsioonil, naiste hõivatus tase on Euroopas kõrgel kohal. VIKO naistel kerkis küsimus, et algatuseks oleks võinud seda ATENEA projekti juhtida naine, et näidata eeskuju ja inspireerida teisi naisi.

COVOCAT RURAL projektiga töötavad ühtses võrgustikus kõigi 11 LAG-i maapiirkondade ettevõtjad. Näiteks korraldatakse juba mitmendat korda CoWorkFEST, kus 10 päeva jooksul toimub programm (29.mai - 7.juuni 2026), milles osalevad mitmed partnerid, sh ülikoolid. Arendatakse digioskuseid, toimub info kogumine ja kogemuste ning kontaktide jagamine. Cowocatrural.com.

ODISSEU programm aitab tuua noored talendid tagasi maapiirkondadesse, viia neid kokku ettevõtetega ja võrgustikega.

FER programm on mõeldud lastele ja noortele, siin osalevad peamiselt koolid. Ka Eesti koolid olid eelmisel perioodil FER-programmist osavõtjat, Lii Roosa PAK-ist kirjeldas lühidalt Eesti-poolseid tegevusi. Õpilastele tutvustati juba põhikoolis ettevõtlust, maaelu ja maapiirkondi.

Järgmise ettekande tegi Eha Paas Arenduskojast, kes tutvustas Eesti LEADER võrgustikku, perioodi 2023-2027 kogueelarvet, ESF+ programmi ja meie tegevusi üldiselt. Detailsemalt tutvustas Eha Viru Leader võrgustiku tugevdamise projekti, selle partnereid ja peamisi tegevusi, millest üheks on ka käimasolev õppereis Katalooniasse.

Peale ettekandeid ARCA-s liigume lähedalasuvasse lihapoodi Cal Marxantis, tutvume kohalike toodetega.

Lõuna leiab aset maalilises 860-aastasest kloostri Monestir De Santa Maria de Bellpuig de Les Avellanes asuvas restoranis koos Kataloonia LAG-ide esindajatega.

Peale lõunapausi külastame Os De Balagueris asuvat ettevõtet Torrons i Mel Alemany (aastast 1879). Ettevõtte tegeleb mesindusega ja meest toodete valmistamisega. Ettevõtet on arendanud tänaseks juba viis põlvkonda ning nad on selle üle väga uhked. Toodete valmistamisel kasutatakse kohalikke tooraineid, ühendades traditsioonilised retseptid kaasaegse tootearendusega. Alemany on tugev näide maapiirkonna ettevõtluse edukast brändimisest ja ekspordist.

Alemany paistab silma ka sotsiaalse vastutuse poolest, tehes koostööd erivajadustega inimeste töö keskustega. Nende tegevus seob toidutootmise, piirkondliku identiteedi ja turismi. Sobiv näide LEADER projektidest, mis toetavad kohaliku toidu väärimist ja kogukonnapõhist ettevõtlust.

Liigume Lleidasse (huntide linn), kus külastame St.Mary of La Seu Vella katoliiklikku katedraali, mis on UNESCO maailmapärandi nimistu kandidaat.

Õhtu lõpetame tänavarestoranis Sushi Zheng ning väsinuna sõidame Hotel Lleidasse puhkama.

28.aprill

Hommikul suundusime kohtumisele, kus tutvusime kohaliku maaelu ja kestliku põllumajanduse teemadega. Külastasime Viver d'Agricultors de Ruffa, kus saime ülevaate piirkonna põllumajandusest, keskkonnasäästlikest lahendustest ning sellest, kuidas kohalik tootmine ja linnade areng on omavahel seotud. Külustus andis hea arusaama, kuidas toidutootmine ja linnaplaneerimine saavad toimida tasakaalus loodusega.

Pärast sisukat hommikupoolikut sõime ühise lõuna ning jätkasime teekonda Barcelona suunas. Teel tegime peatuse ühes Kataloonia kõige olulisemas vaimse ja kultuurilise tähendusega paigas – Montserrat Monastery. See klooster asub erakordsel mägimaastikul, järskude ja sakiliste kaljude vahel, pakkudes muljetavaldavaid vaateid. Montserrat on olnud sajandeid palverännakute sihtkoht ning on sügavalt seotud Kataloonia identiteedi ja kultuuriga. Seal asub ka kuulus Must Madonna kuju, mis on piirkonna üks olulisemaid sümboleid.

Pärast külastust jätkus sõit Barcelonasse, kus õhtul ootas meid ühine õhtusöök restoranis Le Quinze Nits.

29.aprill

Päeva alustasime ühise linnaavastusretkega. Jalutuskäik algas hotellist Andante ning viis meid läbi Barcelona värvikate ja elavate tänavate, kus iga nurk pakkus midagi uut ja põnevat.

Meie teekond kulges mööda mitmetest linna olulistest paikadest – möödusime Mirador de Colom vaateplatvormist, kust avaneb vaade sadamale ning külastasime Museu Marítim, mis tutvustab linna tugevat merendustraditsiooni. Edasi liikusime Palau Güell juurde, mis on üks Antoni Gaudí varasemaid loominguid ning juba aimatav tema omanäoline stiil.

Jalutasime mööda kuulsat La Ramblat ning jõudsime Plaça Reialle, kus valitses mõnus ja elav atmosfäär. Jalutuskäigu lõpetasime legendaarsel La Boqueria turul, mis on tõeline värvide, maitsete ja lõhnade maailm. Seal saime maitsta erinevaid Hispaania ja Kataloonia väiketootjate tooteid ning tutvusime lähemalt tapasekultuuriga. Turg ei olnud pelgalt ostukoht, vaid elav näide sellest, kuidas toit, kohalik identiteet ja turism omavahel põimuvad.

Pärast ühist programmi jäi kõigile vaba aeg, et avastada Barcelonat omas tempos. Kes soovis, sai külastada näiteks maailmakuulsat Sagrada Família – suursugust ja siiani valmivat basiilikat, mis on samuti Gaudí looming. Samuti oli võimalik põhjalikumalt tutvuda Palau Güelliga või lihtsalt nautida linna atmosfääri.

Õhtul kogunesime taas, et nautida ühist õhtusööki restoranis Rossini, kus saime päeva elamusi jagada. Ööbisime hotellis Andante, väsinud, kuid täis uusi muljeid ja kogemusi.

30.aprill

Lend Barcelona-Tallinn

